

eigenlijke inhoud van de Katechismus komt in dit artikel overigens niet dan slechts zijdelings ter sprake.

I De Katechismus van de Katholieke Kerk als specimen van een bepaald katechetisch genre: het katechismusboek

In de katechese wordt beoogd via geloofsverkondiging en geloofsopvoeding een juiste want rechtzinnige geloofskennis tot stand te brengen zowel bij kinderen als jongeren en volwassenen. Om dat doel te realiseren is in de loop van de geschiedenis van uiteenlopende middelen gebruik gemaakt. Voor wat de katholieke traditie betreft moge ik allereerst wijzen op de verschillende liturgische praktijken, met name de mis- of eucharistieviering. Daarbinnen nam, in elk geval tot het Tweede Vaticaans Concilie, de geloofsverkondiging vanaf de kansel een geheel eigen plaats in. Verantwoordelijk hiervoor was vooral het Concilie van Trente (1545-1563). Deze kerkvergadering legde in haar besluiten grote nadruk op de naleving van de preekplicht die gold voor ieder die met een herderlijk ambt was bekleed: van bisschop tot pastoor, van landdeken tot kapelaan.² Spoedig nadien werd het in veel kerkprovincies regel, dat de in een parochie verantwoordelijke geestelijke op zon- en feestdagen in de preek tijdens de zogeheten 'hoogmis' uitleg gaf bij de voor die dag voorgeschreven Schriftpericopen. Voor de preek tijdens de zogenoemde 'vroegmis' haalde de predikant – meestal een assistent of kapelaan – zijn 'stof' echter uit een katechismus. Die preek kreeg daardoor bijna het karakter van een katecheseles. Deze 'katechismuspreek' was – in elk geval in Nederland – tot ver in de twintigste eeuw een op ruime schaal gepraktiseerd middel om bij de volwassen gelovigen de geloofskennis die zij tijdens hun schooljaren hadden opgedaan, op peil te houden en zo mogelijk verder te verdiepen. Ook andere sacramenteel-liturgische vieringen bevatten vaak een katechetisch moment. Met name gold dit voor doop- en vormselvieringen. Vervolgens kan, zeker voor ons land, worden gewezen op de volksmissies, die werden verzorgd door reguliere priesters van buiten de eigen parochie. Met deze praktijk – die wel eens is getypeerd als een collectief ritueel dat werd uitgevoerd volgens een nauwkeurig voorbereid plan – is vanaf het midden van de vorige eeuw een belangrijke bijdrage geleverd aan de herkerstening en re-activering van het geloofsleven

2. Vgl. J. Alberigo e.a., *Conciliorum oecumenicorum decreta*, Bologna, 1973. Daarin: *Concilium Tridentinum*, sess. V, cap. 2 *De Reformatione*; sess. XXII, cap. 8 en sess. XXIV, cap. 4 + 7.